

ПИТАННЯ ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ ПРАВОВОЇ І ГРОМАДСЬКОЇ СВІДОМОСТІ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ ЩОДО ДОТРИМАННЯ ВИМОГ ЗАКОНОДАВСТВА

Астахов А.А., к.т.н., Харківське районне управління ГУ ДСНС України у
Харківській області
Данілін О.М., к.т.н., доц., НУЦЗУ

Прийняття проекту Закону України обумовлено об'єктивною необхідністю забезпечення реалізації закріпленого пунктом 1 частини першої статті 129 Конституції України та пунктом 2 частини третьої статті 2 Кодексу адміністративного судочинства України принципу рівності всіх учасників судового процесу перед законом і судом.

Законом України [1], прийнятим Верховною Радою України 22 травня 2015 року, внесено зміни до Закону України [2], які набули чинності з 01 вересня 2015 року. Зазначеними змінами зменшено кількість платників, які звільняються від сплати судового збору, і, зокрема, відмінено пільги стосовно сплати судового збору суб'єктами владних повноважень, у тому числі й у разі звернення державних органів до суду щодо захисту прав та інтересів інших осіб. Частиною другою статті 4 Закону України [2] ставку судового збору, який сплачує суб'єкт владних повноважень за подання до адміністративного суду позовних заяв немайнового характеру, встановлено в розмірі прожиткового мінімуму для працездатних осіб. Частиною сьомою статті 7 Закону України [3] визначено необхідність звернення органу державного нагляду (контролю) за наявності підстав для повного або часткового зупинення виробництва (виготовлення), реалізації продукції, виконання робіт, надання послуг звернення в порядку та строки, встановлені законом, з відповідним позовом до адміністративного суду.

Як приклад, Державна служба України з надзвичайних ситуацій (далі – ДСНС) відповідно до покладених завдань здійснює державний нагляд (контроль) за додержанням та виконанням вимог законодавства у сферах пожежної і техногенної безпеки та цивільного захисту. Відповідно до статті 68 [4] в разі встановлення на об'єктах суб'єкта господарювання порушень вимог законодавства у сфері техногенної та пожежної безпеки, що створюють загрозу життю та здоров'ю людей, ДСНС звертається до адміністративного суду щодо застосування заходів реагування у вигляді повного або часткового зупинення до повного усунення порушень вимог законодавства у сфері техногенної та пожежної безпеки роботи підприємств, окремих виробництв, виробничих дільниць, експлуатації будівель, об'єктів, споруд, цехів, дільниць, а також машин, механізмів, устаткування, транспортних засобів, зупинення проведення робіт, у тому числі будівельно-монтажних, випуску і реалізації пожежонебезпечної продукції, систем та засобів протипожежного захисту, надання послуг.

Проте після набрання [1] 01 вересня 2015 року чинності обмежена кількість бюджетних коштів, передбачених на сплату судового збору, не дозволяє повною мірою реалізовувати повноваження щодо звернення до адміністративних судів з позовами про застосування запобіжних заходів. У цей же час протягом 2015–2017 років кількість обґрунтованих звернень ДСНС до адміністративних судів унаслідок виявлення порушень під час здійснення перевірок визначеної Урядом категорії суб'єктів господарювання неухильно зростала та становила 796, 811 та 1497 позовів відповідно. Лише протягом 2018 року до адміністративного

суду було подано 2041, а протягом 2019 року – 1817 позовних заяв щодо застосування заходів реагування у вигляді повного або часткового зупинення експлуатації об'єктів у разі виявлення порушень у сфері пожежної та техногенної безпеки, які становлять загрозу життю і здоров'ю людей. Сума сплаченого судового збору склала 3 млн 469 тис. 700 гривень та 3 млн 490 тис. 457 гривень відповідно. Крім цього, за апеляційне і касаційне оскарження додатково сплачено судового збору близько 450 тис. гривень у 2018 році та 140 тис. гривень у 2019 році.

Таким чином, уже на цей час можна було б повернути до державного бюджету більше 1,1 млн гривень, витрачених на оплату судового збору, або, наприклад, за наявності відповідних норм спрямувати їх на розвиток та модернізацію матеріально-технічної бази ДСНС, проведення профілактичних заходів у сфері пожежної та техногенної безпеки.

Більше того, за умови високої свідомості суб'єктів господарювання (на рівні європейських стандартів) взагалі не було б потреби у витрачанні такої кількості коштів на судовий збір. Прийняття нового Закону може стати необхідним рушієм в усвідомленні суб'єктами господарювання своєї відповідальності за життя і здоров'я людей, навколишнього середовища та майна, підсиленням матеріальною відповідальністю.

Ураховуючи вищезазначене, прийняття нового Закону надасть можливість забезпечити дотримання принципу рівності сторін в адміністративному судочинстві, зменшити фінансове навантаження на Державний бюджет України та сприятиме підвищенню рівня безпеки на об'єктах суб'єктів господарювання, зокрема покращенню їх протипожежного стану.

Новим Законом повинно бути передбачено зміни і доповнення до частин другої та третьої статті 139 [6] щодо повернення судового збору (або його пропорційної частини відповідно до обсягу задоволених вимог) позивачу в разі задоволення судом позову (його частини) незалежно від статусу позивача (орган владних повноважень, суб'єкт господарювання, фізична особа тощо).

Також, новим Законом необхідно реалізувати на практиці принцип рівності всіх учасників судового процесу перед законом і судом відповідно до статті 129 [5] та пункту 2 частини третьої статті 2 [6], що, зокрема, сприятиме зменшенню фінансового навантаження на державний бюджет та підвищенню рівня правової і громадянської свідомості суб'єктів господарювання щодо дотримання вимог законодавства, особливо тих, унаслідок яких виникають порушення, що становлять загрозу життю і здоров'ю людей.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо сплати судового збору» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/484-19#Text>;
2. Закон України «Про судовий збір» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3674-17#Text>;
3. Закон України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/877-16#Text>;
4. Кодекс цивільного захисту України <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5403-17#Text>;
5. Конституція України <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>;
6. Кодекс адміністративного судочинства України <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15>.